

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Cap. 14. Circa vim, quam Consuetudo, Præscriptio, Compositio, &
Transactio in decimas habet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

Sectio II. Dubia De Præcepto V. 159

ment. tract. 1. q. 15. Leander præcept. 5. dub. 6. que. 50.

Cum non loquamur de privilegio concessio Religiosis in corpore iuris inserto, sed de aliis privilegiis indultis Regularibus, quæ post privilegium illud insertum, expedita fuerunt: asserendum proculdubio est, non teneri illos decimas solvere de hortis, quamvis olera vendant. Nam eodem tenore eximuntur Religiosi à solutione decimarum de hortis suis, ac eximuntur de terris, prædiis, ac aliis possessionibus. At in omnium sententia Religiosi eximuntur à solutione decimarum de fructibus prædiorum, & ceteris, etiam si ex iis aliqui, vel omnes fructus vendantur: ergo idem asserendum de fructibus hortorum. Et quidem licet negotiatio fructus, ac propriè sumpta sit Clericis, ac Religiosis prohibita: non tamen negotiatio, qua quis vendit superflua, & necessaria emit, quia hæc est naturalis. D. Th. 2. 2. q. 77. art. 4. & cum eo omnes Theologi.

mas etiam prædiales: certè contra hoc ius potest consuetudo prævalere *cap. ultim. de consuetud. Ita Suar. 10. 1. de Relig. 2. l. 1. c. 12. à n. 7. & c. 10. n. 6. Nauar. sum. c. 21. n. 30. Azor. l. 7. c. 37. q. 2. Bonac. d. ult. de præc. Eccl. q. 5. pun. 5. n. 6. & 7. Fagund. præc. 5. l. 3. c. 1. n. 24. & 25. Valq. tr. de Benef. c. 1. §. vnic. dub. 2. Palao 10. 1. tr. 10. d. vni. pun. 4. à n. 1. Lessi. l. 2. c. 39. dub. 5. nu. 1. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 11. n. 7. Laym. l. 4. tr. 6. c. 6. n. 9. Et Canonistæ citati à Barbola lib. 3. de iure Eccles. c. 16. §. 3. n. 64. & ad cap. In aliquibus, de decim.*

Hanc sententiam vnicè veram esse putamus. Nam quidquid lex, aut legislator efficere potest, valet gerere consuetudo, cum hæc vim legis habeat. *leg. 2. C. Quæ sit longa consuetudo.* At Pontifex proculdubio potest per legem particulare à solutione omnium prædialium eximere: Ergo idem consuetudo poterit.

216
Hanc sententiam vnicè esse puto.

DVBIVM L.

An vi consuetudo valeat aliquos ab omniū decimarum prædialium sol. ti. n. eximere, sufficit quod sit præscripta per quadraginta annorum spatium?

Non sufficit. Quia non sufficit consuetudinem percipiendi decimas esse probatam quadraginta annorum spatium, sed requiritur, ut septuaginta annorum termino approbetur: Ergo idem requiritur spatium consuetudo, ut quem à decimarum eximat solutione: cum contrariorum eadem sit disciplina. Sic Fulgosi. *consil. 166. Balb. de præscrip. p. 5. q. 7. Rebus. de decim. q. 13. n. 53. Socin. libr. 2. consil. 297. Ricci. in collect. decif. 2392. citans Verallum.*

217
Nō sufficit.

DVBIVM XLIX.

An consuetudo possit efficere, ut aliqui à solutione omnium decimarum prædialium eximantur?

In certum, consuetudinem posse efficere, ut loco decimæ solvatur duodecima, vigesima, vel trigesima pars. Quia quota decimarum est de iure solum positum, contra quæ optime præscribi potest. Imo posse consuetudinem efficere, ut ex certis fructibus nulla decima persolvatur, si alias ex aliis redditibus congrua Ministrorum sustentatio superstit, asserimus. Quia in hoc casu solum est de iure humano decimare ex iis fructibus: Ergo contra illud poterit consuetudo prævalere. Dubito verò, an cōsuetudo possit aliquos eximere ab omnium decimarum prædialium solutione? Minime potest. Quia decimæ prædiales iure divino debentur, contra quod consuetudo prævalere nequit. Sic Hostiens. *ad cap. In aliquibus, de decim. Rochus Curti. ad cap. ult. de consuet. Torrecræ. ad cap. Reuertimini 26. q. 1. a. 7. n. 1. Paris. l. 2. consil. 25. Felin. ad cap. Causam quæ, de præscrip. & alij plures Canonistæ, quos citat Couar. l. 1. var. c. 17. n. 8.*

214
Non potest.

Potest omnino, dummodo ex aliis redditibus, ac pensionibus Parocho, & aliis Ministris sustentatio congrua remaneat. Quia hæc congrua sustentatione illis manente, solum remanet obligatio iuris humani ad soluendas decimas. *Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. Pars II.*

Sufficit profecto. Quia frequens & diuturnus usus communis habet vim introducendi legem, & consequenter aliam abrogare, si legitimo, & diuturno tempore duret: sed quadraginta annorum tempus est satis diuturnum: Ergo sufficit ad legem abrogandam. Ita Paris. *consil. 25. n. 6. & 27. Couar. lib. 1. var. cap. 17. nu. 7. 8. & 10. Gutier. lib. 2. qq. can. cap. 20. num. 65. & 66. Suar. tom. 1. de Relig. tract. 1. libr. 2. caput. 13. numer. 1. & 7. Valquez tract. de Benef. cap. 1. dub. 3. Trull. libr. 3. Decal. caput. 3. dub. 11. num. 7. Filliuc. tr. 27. numer. 154. & alij.*

218
Sufficit equidem.

Existimo longe probabilius requiri, & sufficere quadraginta annorum tempus, ut præfata consuetudo præscripta, legitime censeatur, ut habeat vim eximendi à decimarum solutione populum, qui Parocho huiusce temporis spatium non soluit. Sumitur ex *cap. ultim. de consuet. iuncta Glossa, v. Legitime præscripta.* Quis enim non fateatur quadraginta annorum spatium satis esse diuturnum?

219
Hoc assero.

DVBIUM LI.

An ut una Parochia contra aliam in perceptione decimarum præscribat necessaria, sit quadraginta annorum consuetudo?

220
Nihil
suppono.

SCIO, consuetudine introduci posse, ut decimæ, quæ vni Parochiæ olim soluebantur, modo adscribantur, & solvantur alteri. Quia Papa per legem, aut privilegium aliquod potest efficere, ut ex prædiis existentibus in vna Parochia alteri Parochiæ decimæ solvantur: ergo idem poterit consuetudo, cum legis vim habeat. *Cap. Cum sint homines, & Cap. Ad Apostolicam de decim.* Quæserim verò, an ut vna Parochia contra aliam in huiusmodi decimarum perceptione præscribat, necessaria sit quadraginta annorum consuetudo?

221
Non est
necessaria.

Non est necessaria, sed sufficit consuetudo decennialis. Quia quando consuetudo contra ius aliquod non est, sed præter illud, legitimè, ac sufficienter decennio inducitur, ut docet Glossa ad *cap. vii. de consuetud. v. Consuetudo, in 6.* At nullum est ius, quod expresse prohibeat decimas prædiales solui alteri Parochiæ in cuius territorio prædia non sunt. *Cap. Ad Apostolicam, ibi: Tu eligas in hoc, quod per consuetudinem diu obtentam ibidem, noneris observatum.* Ergo consuetudo decennio introducta sufficiens est, ut omnia vna Parochia, in qua sunt prædia, alteri, in qua non sunt decimæ solvantur. Sic Abbas ad *Cap. Cum sint homines.* Sylvest. *de Consuetudo, in 6. dist. 1.* Couar. *l. i. var. c. 17. n. 8.* Barbo. *l. 3. de iure Eccles. c. 26. §. 3. n. 68.* citans Rebuffum, Achil. & Pute. Et probabile esse docent Trull. *l. 3. Decal. c. 3. d. 1. n. 7.* & Palao *tom. 2. tr. 10. d. vii. punct. 4. num. 6.*

222
Necessaria
est.

Necessaria quidem est. Quia consuetudo, qua præscribitur contra illam Parochiam intra cuius territorium prædia sunt sita, non est præter ius, sed expresse contra ius introducta, ut patet ex Glossa in *Ca. fin. de consuetud.* Glossa in *Cap. Cum sint homines, de decim. v. Ad consuetudinem, ibi: Per quam inri communi præiudicatur.* Et in *Cap. Ad Apostolicam, v. Consuetudo, ibi: Ius commune in promptu est, quod illi Ecclesia debent dari decima, in cuius territorio sunt prædia.* At ut consuetudo, quæ contra ius est legitimè sit introducta requiritur quadraginta annorum tempus, nec decennium sufficit: ergo Ita Suar. *tom. 1. de Relig. tr. 1. l. 1. c. 22. num. 7.* asserens, Covarruviam paulo superius num. 7. huius esse opinionis. Pagund. *præc. 5. l. 3. c. 1. nu. 10. & 11.* Trull. *l. 3. Decal. c. 3. d. 1. n. 7.* Palao *tom. 2. tract. 10. d. vii. punct. 4. num. 6.* citans Antonium, & alios. Lessius *libr. 2. cap. 39. dub. 5. numer. 26.*

223
Eiusdem
sententis.

Eiusdem mentis sum, nec video, quoniam modo Abbatis sententia defensori possit nisi eo in casu, in quo dubium esset de ipsomet prædio ad quamnam illarum Ecclesiarum pertineret: tunc enim ipsummet ius commune dubium esset pro utraque Ecclesia, ibique posset decennialis præscriptio deferuire.

DVBIUM LII.

An possit consuetudo efficere, ut nulla personalis decima solvatur?

Minime potest. Quia decimæ personales sunt de iure diuino, ac naturali, contra quod ius consuetudo nequit prævalere. Sic Rebuff. *de decim. q. 13. n. 43.* Henric. ad *Cap. Perennit, de decim.* & alij Canonistæ, addentes tamen, posse, hoc non obstante, consuetudinem efficere, ut integra decima personalis non solvatur, sed aliqua pars, nempe vigesima, vel trigesima, nam quoad quantitatem consuetudo non solvendi, est positivi iuris.

Potest omnino efficere, ut nullæ decimæ personales solvantur. Quia Pontifex potest quoscunque voluerit eximere privilegio, vel lege speciali ab omni decimarum personalium onere, sicut potest à prædialium obligatione liberare: ergo idem potest consuetudo præstare, cum vim legis obtineat. Ita Turrecr. ad *Cap. Reuertimini 16. q. 1. a. 7. n. 11.* Couar. *l. 1. cap. 17. n. 8.* Moneta *de de im. cap. 5. n. 9.* Suar. *tom. 1. de Reli. tr. 2. l. 1. c. 12. n. 6.* Pagund. *pr. 5. l. 3. c. 1. n. 29.* Zerola in *praxi Episcop. 12. Decima. §. Ad septimum, & alij ex Canonistis, ac Theologis.*

Hoc dicendum. Nam de facto in omnibus Christiani Orbis Provinciis nullæ solvantur decimæ personales, eo quod ex aliis redditibus sublit Ministris Sacris sufficiens ad sustentationem subsidium: ergo potest consuetudo præuare huiusmodi à decimarum personalium solutione exemptionem.

DVBIUM LIII.

An præscriptio possit efficere, ut ex toto, aut ex parte saltem quis à decimarum prædialium onere eximatur?

REcolo, præscriptionem à consuetudine differre, quod per consuetudinem ius, ac dominium communitati acquiritur: per præscriptionem verò ius, & dominium acquiritur priuatis, non communitati. Porro ad præscriptionem, (quæ quidem est dominij acquisitio, vel alieni inri siue realis siue personalis peremptio per continuationem temp. oris definiti,) quatuor necessariae conditiones à Doctoribus nempe possessio, titulus probabiliter præsumptus, bona fides, & continuatio possessionis cum bona fide per tempus lege præscriptum. Iam requiro, nùm præscriptio efficere possit, ut ex toto, aut ex parte saltem quis ab onere decimarum, prædialium præsertim eximatur?

Minime potest. Quia nec consuetudo præstare potest, ut communitas, vel populus ab onere decimæ soluendæ præscriptum ex toto liberetur. Sic Riccius *parte quarta, collect. decis. 99. 3.* Rebuff. *de decim. question. 13. numer. 55.* asserens nullum Clericum, vel laicum posse præscribere

Seccio II. Dubia, De Præcepto V. 161

libertatem nullas soluendi decimas, etiam si per centum, imò per mille annos soluta non fuerint. Btalb. *decis.* 29.

²²⁹ Potest equidem. Quia id potest efficere consuetudo, (vbi vidimus) respectu communitatis cuiusvis: igitur idem poterit præscriptio respectu cuiuscunque privati. Ita Theologi communiter. *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 12. n. 7. & c. 30. n. 6. Nauar. sim. c. 21. num. 30. Azor. tom. 1. l. 7. c. 57. q. 2. & Canonistæ plures.*

²³⁰ Hoc verum mihi. Nam si id potest respectu communitatis consuetudo præstare, poterit planè idem præscriptio respectu privati cuiusvis efficere. Quia consuetudo, ac præscriptio pares sunt in potestate.

DVBIVM LIV.

An sufficiat quem per quadraginta annorum tempus exemptum fuisse ab onere soluendi decimas, ut ex præscriptione possit ab eo liberari?

²³¹ Non sufficit. Quia ut id valeat præscriptio operari, necessarium est temporis immemorabilis spatium, nempe centum annorum. Sic *Mosel. tr. 6. c. 4. n. 46. Ricci. collect. 993. Guido Pap. decis. 284. Mohed. decis. 205. Franc. Marc. decis. 17. & alii.*

²³² Sufficit quidem. Quia vt consuetudo possit communitatem aliquam ab onere decimarum eximere, sufficit, esse per quadraginta annorum spatium præscriptam, (vbi supra ex communi ostendi.) Ergo eadem ratione asserendum, idem temporis spatium sufficere, vt præscriptio legitime sit introducta, & consequenter vt sufficiens sit ad eximendum privatam quemlibet ab onere soluendi decimas. Ita Doctores nonnulli apud Covarruiam *lib. 1. variarum cap. 17. nu. 10. & Suarium citandum.*

²³³ Profectò si præscriptor habet possessionem, non soluendi decimas sine vero titulo, non sufficit consuetudo per spatium quadraginta annorum, sed requiritur, vt illius initij nulla adsit memoria. At si præscriptor habeat consuetudinem non reddendi decimas cum vero titulo, habere illam sufficit per quadraginta annorum spatium. Colligo ex *cap. 1. de præscri. n. 6. & tenent Covarr. citat. n. 8. Vasq. tr. de Benefic. l. 1. §. vni. dub. 1. Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. cap. 1. §. num. 1. 3. & 8. Bonacin. dub. 5. de præcept. Eccles. q. 5. punct. 5. num. 6. Lessius l. 3. c. 39. d. 5. n. 25.*

DVBIVM LV.

Quis decimam vini itavit pro quota solueret v. g. semel, vel duodecimam, & postmodum terra fit arabilis vinea extincta: teneturne soluere de decem vnum, non de viginti, vel duodecim?

²³⁴ Tenetur quidem. Quia scriptum in fructu vineæ, non fructu terræ arabilis vario semini expositæ triticeo, hordeaceo, &c. Sic *Rebuff. de decim. q. 13. n. 61. Anton. ad cap. Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. Pars II.*

Commisum. Fagund. præc. §. l. 3. c. 1. nu. 27. Battri. ad cap. Commisum. Abbas ibi. n. 2. Et alij Doctores ad cap. Audistis, de præscrip.

Non tenetur, sed eodem modo debet soluere decimas de fructu terræ arabilis, ac de fructu vineæ soluebat. Quia præscriptio per se primo est fundi, secundario autem fructuum, quos reportat. Ergo per accidens ad præscriptionem erit, quod fructus varientur. Ita *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 22. n. 9. & 10. Postius de manut. ob. tr. 7. n. 56. Giouag. consil. 28. n. 7. l. 2. citans Rotæ decisiones. Leand. præc. 5. d. 7. q. 19.*

²³⁵ Hoc mihi probabilius. Hoc probabilius esse reor, existimans variationem in fructibus non obstat. Nam præscriptio per se primo est realis circa terram ipsam seu fundum: & ideo quidquid fructificet præscribenti fructificat quoad decimam reddendam, vel accipiendam. A paritate rationis probatur apertè ex *Cap. Commisum, de decim. ibi: Et sicut de pascuis olim decimæ persoluebantur, ita nunc de iisdem ad frugum fertilitatem translatis decimas volumus absque diminutione persolui, vt ibi notat Glossa, v. Pascuis.*

DVBIVM LVI.

An Clerici, vel Religiosi possint decimas præscribere absque Parochia, vel eius præscriptione?

²³⁷ Clericos, vel Religiosos posse præscribere decimas, si præscribant Parochiam. Quia principali acquisito, accessorium acquiritur: unde acquisita per præscriptionem Parochia, debent præscribi decimæ illius, quæ sunt quid accessorium. *Suar. tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. q. 30. n. 1. 2. 7. Fagund. præc. §. l. 3. q. 1. n. 34. Dubito autem, an Clerici, vel Religiosi absque Parochia possint decimas præscribere?*

²³⁸ Non possunt. Quia *Cap. peruenit, de decimis*, dicitur, absque Parochia non posse decimas obtineri. Et quia per actionem iniustam haud potest præscribi. At iniustum est, vt commodum decimarum acquiratur sine onere ministrandi Sacramenta, quod Parochi, vel curam Parochiæ habentes subeant: Igitur decimarum præscriptio non potest acquiri à Clericis, vel Religiosis, quin Parochia, illiusque onus acquiratur, nisi privilegium, aut donatio facta à Summo Præsule accedat. Sic *Fagundez citat. n. 35. Suar. vbi s. n. 8. Abbas ad Cap. suggestum, de præscrip. notab. 1. Glossa ad Cap. de quar. 12. & Cap. penult. Antonin. p. 2. tit. 4. q. 3. §. 5.*

²³⁹ Possunt planè. Quia nulla datur prohibitio particularis, qua decimæ præscribi sine Parochia non possint, (accidentibus aliis necessariis plane ad præscriptionem conditionibus) à Clericis, vel Religiosis: cum in se capacitatem habeant ad illas præscribendas. Ita *Rebuff. tr. de decim. q. 13. n. 61. malè à meo Fagundio pro contraria sententia citatus. Turrecr. ad c. fin. l. 9. 16. Barbo. quem affert, & sequitur Leand. præc. §. d. 7. qu. 25. Conar. l. i. var. c. 17. n. 8. Gutier. l. 2. Can. q. 9. c. 21. n. 60. Moneta tr. de decim. q. 5. num. 107. Rota in Florenti. Paroch. 21. Maij, 1610.*

²⁴⁰ Probabilior mihi hæc sententia est. Nam præscriptio, & privilegium eandem obtinent efficaciam. *Cap. Super quibusdam, v. Præ. sententia.*

O 3 terca

terea, de verb. signif. Ergo si id potest privilegium habent, æquè poterit, qui præscripsit. Porro in cap. *Pervenit*, de decim. solum prohibet Monachis iura Parochialia usurpare: non tamen negat, quòd possidentes illa tempore ad præscriptionem habili, valeant ea iura acquirere. Fateor, nullum per iniustam actionem, præscribere posse: abnego verò esse iniustam actionem, acquirere quem decimarum commodum sine onere Sacramenta ministrandi, dummodo id fiat mediante præscriptione, & manente alia congrua sustentatione Parochi: sicut iniustitia non esset acquirere, aut habere decimas cuiusvis Parochiæ, mediante privilegij specialis concessione, ut contrarij fatentur.

DVBIVM LVII.

An ut valida sit Compositio inter personas Ecclesiasticas facta requiratur consensus Papæ?

²⁴¹ *Nonnulla recolo.* **R**ecolo, Compositionem esse, *Gratuitam* quandam conventionem. Transactionem verò, *Pactionem* quandam de re dubia, ac lite incerta, aliquo dato, vel retento. Leg. 1. *Digest. de Transact.* Porro Compositio super decimis valida est, quædam conditionibus concurrentibus. Cap. *Ex multiplici*, de decim. & cap. 2. de *Transact.* Valer quidem compositio facta inter personas Ecclesiasticas suarum Ecclesiarum nomine: scilicet, ut decimæ vni curato debita alteri in posterum solvantur, dummodo causæ cognitio, & Superioris consensus interveniat. Hæc certa. Quæsierim vero nùm ut validæ sint compositiones factæ inter personas Ecclesiasticas requiratur Summi Præfulis consensus: verbi gratiâ, ut de rebus minutis nulla decima solvatur, vel ut non solvatur decima integra de frumento, vino, oleo: sed loco decimæ vigesima, aut trigesima reddatur?

²⁴² *Requiratur Papa consensus.* **Q**uia caput *Veniens*, de *transact.* exigit consensum, & Authoritatem Apostolicam. Sic Bertrand. *consil.* 14. volum. 1. & *consil.* 116. fauet Bonacin. *dub. ultim. de præcept. Eccles.* *question. 5. punct. 5. numer. 3.* sine distinctione docens, ad hoc ut per compositionem auferatur obligatio solvendi decimas in futurum, requiri necessario Papæ consensum, & Episcopi non sufficere.

²⁴³ *Non requiritur.* **M**inime requiritur, sed Episcopi sufficit approbatio. Quia expresse habetur in cap. *Statuimus*, de *transact.* vbi Alexander III. profatur: *Statuimus, ut si super decimis inter vos, & aliquam personam Ecclesiasticam, de assensu Episcopi, vel Archiepiscopi sui compositio facta fuerit, rata, & inconcussa persistat.* Ita Gloss. ibi, ver. *Personam Ecclesiasticam.* Abbas ad cap. *Dilecti*, de decim. Rebuff. de decim. *question. 13. numer. 26.* Fagundez *præcept. 5. libr. 3. capit. 2. numer. 9.* Suarius tom. 1. de *Relig. tract. 2. libr. 1. cap. 12. n. 15.* Barbo. de iure *Eccl. l. 3. c. 26. §. 4. n. 24.* Trul. l. 3. *Decal. c. 3. d. 11. n. 12.* & 14. Palao *tom. 2. tr. 10. d. vnic. punct. 5. numer. 4.*

²⁴⁴ *Certum hoc mihi.* Certum hoc mihi, fundamentum primæ sententiæ debile omnino esse credenti. Nam ad illud capitis *Veniens* respondeo, inibi agi de compositione cum laicis facta, (non cum Clericis,) ad quam necessarius procudubio est Summi Præfulis approbatio.

DVBIVM LVIII.

An Compositio facta inter Curatum, & laicum de nulla decima, vel aliqua non solvenda, valida sit etiam si Pontificis consensus accedat?

²⁴⁵ *Certa sup. pon.* **C**ertum mihi, compositionem factam inter personas Ecclesiasticas ex consensu Episcopi, vel eius Vicarij validam esse. Dixi *Vicarij*, nam hi solent habere generalem Episcoporum potestatem. Certum etiam, compositionem initam inter solos Parochos etiam sine consensu Episcopi, aut Vicarij valere, si non in perpetuum, sed ad vitam componentium fiat. Quia huiusmodi compositio non est realis, sed personalis, nec Parochiæ, aut successoribus præiudicat. Certum præterea, posse Curatum non solum valide, sed & licite gerere compositionem tam cum Ecclesiasticis, quam cum laicis absque consensu Episcopi, vel Vicarij, super decimis præteritis. Quia sunt fructus iam facti, & ad Curam facientem compositionem pertinentes. Dubium autem est, nùm valida sit compositio facta inter Curatum, & laicos de non solvenda aliqua, vel vlla decima, si consensus Pontificis accedat?

²⁴⁶ *Valida non est.* Valida non est. Quia cum decima iuris divini sit, Papa non potest vtilem ad eiusmodi compositionem assensum præstare. Sic Rebuff. de decim. q. 13. n. 27. & 29.

²⁴⁷ *Est valida.* **E**st quidem valida. Quia decima est non inris divini, sed Canonici: ergo potest Papæ consensus efficere, ut huiusmodi compositio valida existat. Ita Azor. tom. 1. l. 7. c. 37. q. 5. Trul. l. 3. *Decal. c. 3. d. 11. n. 12.* Palao tom. 2. tr. 10. d. vnic. punct. 5. numer. 4. & 5.

²⁴⁸ *Hoc non videtur.* Communis omnium ferè Doctorum opinio est, decimæ negotium ad ius Canonicum pertinere. Vnde certum est planè, posse Pontificem hoc ius abrogare, & tollere. A fortiori igitur poterit agere, ut præfata compositio rata, ac valida existat.

DVBIVM LIX.

An sufficiat Archiepiscopi, vel Episcopi consensus, ut compositio facta inter curatum & laicos de non solvenda integra decima, valida existat?

²⁴⁹ *Sufficit plene.* **S**ufficit quidem. Quia quando agitur non de exemptione omnimoda à decimarum debito, sed de earum diminutione, hoc est, ut non solvantur ex his rebus, in hac mensura, & in hoc loco, quæ quidem non est tanti ponderis compositio, videtur sufficiens esse Archiepiscopi, vel Episcopi consensus. Sic Decius apud Rebuffum *tract. de decim. q. 13.*

Sectio II. Dubia De Precepto V. 163

g. 1. n. 29. Trull. l. 3. Decal. c. 3. dub. 11. m. 12. citans meum sapientissimum amicum Ferdinandum de Castro Palao 10. 2. tr. 10. d. vni pun. 5. n. 4. & 5. Gloss. cum Hostiensis ad cap. statum 2. de transact. Suar. citatus a Trullencho 10. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 12. n. 15.

Non sufficit, sed requiritur Papæ consensus. Quia nullus extra summum Presulem laicum a decimis eximere potest, nec decimæ imminere quantitatem. cap. Venerabilis, de confirmat. vili. & cap. A nobis, eodem tit. Bertrand. ibi, & Abbas. At compositio præfata est quadam exceptio: Ergo sine Papæ approbatione facta non valet. Ita Azor. p. 1. l. 7. c. 37. q. 5. Palao malè pro contraria sententia citatus. Leand. præc. 5. d. 7. quæstion. 35. Rebuf. ubi sup.

Valet equidem compositio, ut laicus non soluat decimam integram, sed minorem, utpote vigesimam, trigessimam, &c. At non sufficit ad hoc sola Episcopi autoritas, nisi Romani Pontificis consensus accedat. Nam cum decima ex toto, vel ex parte remittitur, ius commune relaxatur, quod præcipit integram decimam impertiri. Valet item compositio, ut laicus non soluat decimam ex certis quæsiis fructibus, aut bonis, modo fiat Romani Præfatus autoritate; siquidem hac etiam in parte ius commune remittitur. Scio tamen valere compositionem factam cum laicis auctoritate Episcopi super tempus, locum, & personas, quibus soluendæ sunt decimæ. Quia per huiusmodi compositionem ius commune non remittitur.

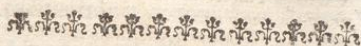
DVBIVM LX.

An possit valide fieri Transactio super Decimis?

252 *Status quæ-
sionis.* Vidimus Dub. 56. Transactionem esse pactionem quandam de re dubia, aut lre incerta, aliquo dato vel retento. Quæsierim itaque an Transactio huiusmodi valide fiat? 253 *Non fit
valide.* Valide non fit. Quia decimæ spirituales dicuntur. cap. In summa 1. q. 1. c. Literas, de restitut. spoliar. ubi Gloss. & Abbas, referente Rebuffo de decim. q. 13. n. 38. At non potest fieri transactio super rebus spiritualibus, Sacris, aut Religiosis: Ergo nequit super decimis fieri. Minorem probo ex cap. super eo. 7. de transact. ubi dicitur: Tale damus responsum, quod transigi super re Sacra & Religiosa non potest. Etenim res Sacre ut possideantur, aliquo dato, vel retento, siue promisso speciem credimus habere simonie. Alias si gratis & amicablem se litigantes componant, Sacris Canonibus nequaquam decimus obuiare. Sic Glossa ad textum præfatum adiciens: Ex illo textu euidenter constat, quod de re Sacra, siue spirituali transactio interuenire non possit. Absolute ergo dicendum non posse valide transactionem de decimis fieri.

254 *Valde fit.* Valide certè fit. Quia perceptio fructuum decimarum res temporalis est, cum in rebus temporalibus consistat. Ita Rebuff. citat. Fagund. præc. 5. l. 3. c. 2. m. 10. Panormit. & Barbosa, quos refert, ac sequitur Leand. præc. 5. d. 7. q. 39.

255 *Distin-
tio.* Crediderim opus esse distinctione uti. Nam decimæ possunt dupliciter sumi, scilicet pro ipso iure accipiendi decimarum fructus, vel pro perceptione ipsa fructuum perceptione, qui decimarum nomine capiuntur. Si priori modo sumantur, haud potest super eis fieri transactio; ius enim est quid spirituale. Si vero secundo modo sumantur, rectè potest fieri transactio huiusmodi; perceptio namque fructuum Decimarum res est temporaria cum in rebus temporariis consistat.

CAPVT XV.

Circà Ecclesias, vel personas, quæ decimæ sunt soluendæ.

QVÆSTIO INCIDENS.

Num Decimæ debeant solui Parochis, qui opibus abundanti?

256 *Certa reco-
lo.* CERTVM est, ius percipiendi decimas ad solos Clericos pertinere. Quia ius hoc est spirituale, cuius laicus capax non est. Vnde ad earum perceptionem ex iure omnino Clericatus, seu solura requiritur. Certe nunc de iure communi solis Parochis soluendæ sunt decimæ. Quia cõpetit ex officio, ad populi decimas soluendis salutem spirituales attendere. Porro etiã Episcopis solui debent ex iure saltem in aliquibus casibus. Primus est, quãdo sũt Ecclesiæ Cathedrali debite; quia huius Ecclesiæ est Episcopus ac immediatè Parochus. c. Cũ contingat, de decim. Secundus, quãdo prædia, ex quibus soluendæ sunt decimæ sunt decimæ sita non sunt in alicuius determinata Parochia; tunc enim cõsenda sunt ea prædia ad Episcopum tanquã ad propriũ Parochũ attinere circa decimarum solutionem. c. Quoniam, de decim. Tercius quando Parochia in Diocesi distincte non sunt; tunc etenim Diocesis tota est Parochia Episcopi, vnde ipsi tanquam proprio Parocho decimæ debentur. c. Omnes Basilica 16 q. 7. n. 9. Quartus, quãdo consuetudo ferret, ut decimæ ad Episcopum spectarent. c. Dudũ de decim. Quintus denique, quãdo decimæ sunt Cathedrali Ecclesiæ donatæ aut alio modo debitæ; tunc Episcopus de iure communi est in illis fundatus ex c. Dudum. licet inter fratres, hoc est Canonicos Ecclesiæ Cathedralis diuidi debeant. Certa hæc. Dubito verò, num Episcopo, aut Parocho, qui opibus abundat solui decimæ debeant?

257 *Solui non
debet.* Non debent. Quia olim leuitis, ac Sacerdotibus Deus decimas cõcessit; ideo quod eis non reliquerit in terra aliquã possessionis portionem. Num. 18. Deuter. 18. Ergo Episcopis, & Parochis, qui nunc diuitiis aliunde possessis abundant, non licebit decimas recipere, ac proinde nullus tenebitur ea illis soluere. Sic nonnulli, quos pressis nominibus memorat Abul. ad c. 23. Mar. q. 174. Horum sententiam Rebuff. de decim. q. 13. n. 6. innuit esse probabilem, dũ contrarium verius esse dicitur.